

De muis

Columns - 11 februari 2021 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

De Duitse publieke omroep heeft het niet makkelijk: ze had al de neiging tot zwaarmoedigheid bij haar journalistieke aanpak, en nu heeft zelfs Merkel laten vallen dat de komende maanden corona-technisch moeizaam zullen blijven. Dus is de sombere verwarring nu allesoverheersend? Nee, er is nog één baken van onverschrokken optimisme.

Ik weet niet in hoeverre het kinderprogramma 'Sendung mit der Maus', dat op 7 maart vijftig jaar bestaat, in Nederland bekend is. Het programma werd op de Nederlandse tv tot 1976 uitgezonden, maar daarna vervangen door het Amerikaanse Sesamstraat. En als ik geen kinderen in de betreffende leeftijdscategorie (tussen 5 en 9) zou hebben gehad, zou ik er ook niet op hebben gelet. Maar in tijden van de scholen-lockdown krijgt de 'Maus' niet alleen twee doordraaiende kinderen tot rust, ze blijken er ook wat aan te hebben.

In de entreehallen van de ARD in Berlijn en van de WDR in Keulen, waar ik soms aan een journalistiek programma meedoe, staat de oranje-beige muis als standbeeld, samen met zijn sidekick de blauwe olifant; knuffeldieren van minstens twee meter. Letterlijk boegbeelden zijn ze, die al een halve eeuw Duitse basisschoolkinderen begeleiden. Zo'n periode zou in Nederland moeilijk voorstelbaar zijn, zelfs Dieuwertje Blok zit nog niet eens de helft van die tijd bij het Sinterklaasjournaal - en de Fabeltjeskrant bestond slechts 24 jaar.

Ik geef toe dat ik in twaalf jaar Duitsland verder weinig band met de helden van de Duitse publieke omroep heb opgebouwd. Zeker, de zijdelingse commentaren van ZDF-journaal-presentator Claus Kleber kunnen interessant zijn, en Jan Böhmermann is een passende Duitse variant van dat wat Arjan Lubach in Nederland doet en John Oliver in Amerika. Maar het extreem populaire Tatort? Dat kan me eerlijk gezegd, om maar in het politiejargon te blijven, gestolen worden.

Zelfs Dieuwertje Blok zit nog niet eens de helft van die tijd bij het Sinterklaasjournaal

Misschien ligt dat aan de nadrukkelijk educatieve boodschap die bij veel programma's nooit ver weg is. Dat kan een verlaat gevolg van de oorsprong van de Duitse omroep zijn, aangezien na 1945 onder de geallieerden letterlijk 're-

education' van de Duitse bevolking het doel werd. Zelfs bij 'Die Maus' kan je je nu nog de ernstige redactievergaderingen met hoog-gediplomeerde pedagogen voorstellen. En inderdaad: 'wat betekent democratie?' was onlangs een thema bij de 'Maus'. Maar het stoort niet, sterker nog: bij deze mix van lering ende vermaak, van 'Lach- und Sachgeschichten', ga ik vrijwillig zitten.

Ik ben niet de enige: de gemiddelde leeftijd van 'Die Maus'-kijkers wordt rond de veertig geschat. De ouders en grootouders krijgen eindelijk antwoorden op prangende vragen als 'waar komt drinkwater vandaan', 'hoe wordt chocolade gemaakt' of 'wat deed astronaut Alexander Gerst in de ruimte'. Ik waag me zelfs aan het vermoeden dat de 'Maus' heeft bijgedragen aan het economische succes van het land, aangezien het precies die ingenieursgeest probeert op te wekken die daar doorslaggevend voor is.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

De 'Maus' is het educatieve stempel van het oude West-Duitsland, inclusief diens normen- en waardenstelsel. Je zou daaraan kunnen toevoegen dat men diezelfde continuïteit ook aan Oost-Duitse families heeft toegestaan, met de tv-poppenfiguur van de 'Sandmann', voor kinderen tot 6 jaar, dat twee jaar geleden zijn 60-jarige jubileum vierde. Maar die continuïteit is relatief. De inhoud van het oorspronkelijke DDR-format is slechts gedeeltelijk overgenomen: het moet natuurlijk wel democratisch verantwoord blijven.

Ondanks dit strenge educatieve plichtsbef is de Maus toch ook wel weer on-Duits losjes, mede dankzij de opvallend ontspannen toon van de inmiddels 81-jarige Armin Maiwald, behalve een van de bedenkers ook nog steeds een van de vaste presentatoren.

Het is dan ook geen wonder dat dit baken van continuïteit niet in verwarring raakt van de corona-thematiek. Terwijl de volwassenen-berichtgeving van het ene naar het andere ondergangsscenario tuimelt, hoor ik de Muis-presentator gepast lichtvoetig uitleggen over 'handen wassen' en 'thuis blijven'. En daarna gaat hij natuurlijk nog even de educatieve diepte in. Want: 'Zeg je eigenlijk 'der oder das Virus'?

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/42318/de-muis>